

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fvldensivm Antiqvitatvm Libri IIII.

Brouwer, Christoph

Antverpiæ, 1612

Capvt XIX. Qui in imperio gestis prælarè rebus, & opibus armisque noti
Abbates hîc extiterint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39712

*Ac oret dominum, qui saluat sanguine mundum,
Ut sit peccatis propitius hominum.*

Præter eos, quorum iam seriem aliquam, at perbreuem, concinnaui-
mus, complures ad episcopale fastigium alios ex hac pa-
læstrâ prodiiisse scimus; & in Fastis ac Martyrologiis eorum ve-
stigia nominum tenemus, sed magno silentio locorum & æta-
tum; vt, vbi & quando floruerint, cùm ignoremus, vel inuiti
clogiis ipsorum hîc superfedeamus.

CAPVT XIX.

*Qui in Imperio gestis præclarè rebus, & opibus
armisq; noti Abbates hîc extiterint.*

VALDE mihi iam metuendum suspicor, ne, qui ex augu-
stissimâ religionis scholâ armatos Præsules educere stu-
deo, pro plausu risum, in hoc Fuldensium antiquitatum Thea-
tro, merear referamq;e, apud parum æquos, præsertim huius
sæculi criticos; qui, cum habitu ciuili, modestiæ & innocentia
tamquam togâ velati, sagulum sub palliis sæpè gestant, hoc ta-
men præ ceteris nostræ religionis hominibus nefas esse ducunt
grauî sub loricâ Bellonæ matri litare, & Christi sacerdotes, pa-
cis & togæ clientes, ad tela ferrumq;e aliquando se demittere.
Fateor sanè, dum vis & iniuria abesset, causas longè fuisse, vt
pedum gladio, mitram galeâ, togam denique loricâ viri sacrati
mutarent. At interim verò absq;e gladiis successores suos S. Bo-
nifacius in Germaniâ reliquisset, iam dudum Francorum Re-
gum, & veterum Germanorum Principum latifundia, & rega-
lia munera, tum à superiorum ætatum harpyis ante pacem No-
ribergensem, tum à pestiferâ recens exortâ Hermogenis manu,
tandem faucibus apprehensa, & cum ipsis ecclesiis & monaste-
riis abducta atque strangulata fuissent. Ac disputent interim
per me, quantum lubet, pugnentq;e, ius gladij Petro Petriq;e
successoribus negatum esse, regni & sacerdotij arbitria vnum
in hominem confluere non posse; ego cùm altercandi partes
hîc non suscipiam, Dei Optimi Maximi sapientiam & collau-
dasse & suspexisse contentus ero, qui cùm nascentem ciuita-

*Hæretici pa-
cis habitu bel-
ligerum ces-
num amat.
Stat. lib. 1.
Achill.*

*Principes ec-
clesiasticos
cupiunt ex-
armatos.*

*Baron. Tom.
xi. Annal. ad
ann. 1053.
de vtroque
gladio mace-
riali & spiri-
tali Ecclesiæ
concesso.*

*Adi Ioan.
Polematium
de ciuili cle-
ricorum do-
minio, & ill.
Card. Bellar.
lib. 5. de Ro-
man. Pontif.
c. 7. 8. 9.*

roveri
antiquitate
idenses.

STV
9

tem suam, per Patriarchas, qui eidem reges & sacerdotes; per Pontifices, qui eidem iudices & populi duces, fouisset & amplificasset, eandem à filio suo Christo Domino, Rege, Pontifice, nouis iam legibus constitutam ac formatam, pressamque subinde gentilium Imperatorum multiplici & diuturnâ persecutione, sic tandem extulit; vti Reges semetipsi sceptris & diadematis quasi spoliantes, sacerdotes deniq. Principes facerent, iisque Prouinciarum & gerundarum rerum arbitria vltro deferrent, vt locum tandem in Ecclesiæ capitibus inueniret, quod tot antè sæculis in spiritu viderat Isaias: *Pro eo quòd fuisti abiecta, ponam te in superbiam sæculorum.* Præclare ante cccc. annos Otto Frisingensis, cum hunc locum ipsum idoneè tractaret, & Dei ciuitatem in sacris magistratibus, & Pontifice Romano, tot opibus & tantâ potentiâ locupletatam vindicaret, longè diuerso quàm solet hac ætate sensu: *Vt cognoscamus, inquit, non fortuitis casibus, sed Dei profundissimis ac iustissimis iudiciis id factum, vide pridie latitantem, ac quemlibet infimæ conditionis virum fugientem, breui tâta auctoritatis fieri, vt Regibus imperet, de Regibus iudicet. Vide tantæ à sæculo venerationis haberi, vt veniant curui, vestigiaque pedum eius in folio sedentis adorent, orbis domini.* Cum itaque itabilito iam dudum imperio, & per iustissimas Regum donationes, liberali causâ, iure in Germaniâ & alibi terrarum concessio, Episcopi ac nonnulli eminentioris loci Abbates, politicae potestatis iura, regalibus acceptis Principum more sibi subdita teneant, regant, ac moderentur, eaque causâ Imperatori Romano deuoti, per varios vsus pacis belli que reipublicæ, sæpè summo fauente Pontifice, operam ornandæ, augendæ, consuetandæ, more maiorum, fortiter fideliterque nauarint, valdè rerum imperitus ille sit æstimator, qui Principum huius monasterij fortia, & pro reipublicâ ex officio suscepta facinora recolens, ne laudi imputet, in vituperium quoque trahat. Equidem, si sanior quispiam illam laudabilem primorum patrum, & sine strepitu, religionis illaceffitam tranquillitatem, cum hoc anxio nec experte periculi, & , vt ita loquar, tumultuoso principatus negotio comparans, vtrum ex duobus optabilius sit, ex me cognoscere vellet, dicerem cum eo, quem antea laudauimus, magno viro, in causâ non dissimili: *Videtur quidem status ille*

Ecclesia auctoritas quâ potentiâ exornata communitaq.

Ad sacerdotes ferè translata imperij summa. Cap. 60. Otto Frising. prolog. lib. 4.

Pontificis maximi summa supra Reges elata maiestas.

Principum Ecclesiasticorum in Germaniâ præsertim conditio & politica. D. Thomæ interp. ad 2. 2. q. 40. de bello Episc. & clericorū. art. 2. præsertim qui in temporalibus supremi domini. Ad Luduicū Molinā de Iustitiâ, Tom. 1. tra. 2. disp. 108.

Principum institutis posthabenda.

ille fuisse melior, iste felicior; ac publicè fortè securior. Et creditu haud difficile, quod Leo Ostiensis de Mansone Cassinensium Lib. 2. c. 16. Abbate tradit, etiam hîc euenisse multa, *quæ non tam strenuè, vt ipse loquitur, quàm seculariter acta ceseantur.* Sed longior, quàm volui, in hoc præmuniendo capite fui, gnarus inimicitiarum, quas cæca mortalium ambitio hæresi inflammata, hîc gerere aduersus Christi famulos assolet.

THIETO igitur primus in Abbatum classe sit; qui claris memoriæ prisçæ documētis publicas in Regum gratiam pacis bellique functiones sustinuit. Claruit is anno Christi DCCCLVI. quo tempore in Hattonis locum, suorum electione, & Regis auctoritate suffectus est. Rex is Luduicus fuit, Caroli Magni nepos, Pij Luduici filius, Orientalium Francorum, & trans Rhenum Germaniæ dominus. Hic cum insigni ferocium nationum potentiâ circumdatus, bellicæ virtutis famam obtineret immensam, à Galliæ proceribus ad fraterna iura turbanda in arma concitatus est. Ausus ergo Carolum cognomento Caluum, intra regni sui penetralia Nortmannico bello tunc distractum, ciuilibus armis lacessere. Ægrè quidem ipse, & cunctabundus ad belli motus parum pij prosilierat. Quare & hoc nomine à Luduico nepote, qui rerum tunc in Italiâ pro patre Lothario ex Imperatore monacho, potiebatur, & Nicolao Pontifice nuper electo correptus, & officij admonitus, magnam curam adhibuit, vt per idoneum quem Antistitem & Oratorem, Pontificis & nepotis animos sibi placaret, factique rationem sui apud eos exponeret. Coierant inde primùm apud Andernacum, anno DCCCLVIII. in insulâ Rheni fratrum Regumque legati; & Basileam quoque Luduicus adierat, vt istic de pace cum Carolo pacisceretur. Interea, celebri suis indicto conuentu, Thieto Fuldenfis cœnobij Abbas, vnus omniû maximè visus idoneus, qui Alpibus superatis, Italiam adiret; causamque pacis & defensionem apud Luduicum Regem, & Nicolaum Pontificem, susciperet. Is igitur, quo par adparatu, iter aggressus, felici successu vtrobique negotio gesto, eodem anno regressus, apud Brigaticum lacum Regem offendit; cui, cum legationis munere exposito, industriam iuxta suam probasset, impetrato comite, ad Fuldense monasterium, plenus gloriâ, rediit.

SICE-

MS. & Annual. Franco- rum Pithœa- ni.

Bello ciuili à Luduico Germania rege aduersus Carolum Caluū excitato.

Lotharius Pruniam monachus incolit.

Thieto Abbas orator de pace in Italiam missus.

roveri
antiquitate
idenses.
STV
9

*Sigehardus
aduersus
Sclauos co-
pias eduxit.*

SIGEHARDVS quoque religione domi spectatus, sed publicè pro regni Germanici salute & incolumitate aduersus Sclauos sumptis armis, Francorum antiquis historiis illustrior, Luduici item Regis amicitia, & filij Carlomanni bellicâ societate, nobilis.

HVOGGI Abbas, quâ præstantiâ muneris in Luduici Arnulphi filij palatio multis anteierit, admonet me titulus in veteri diplomate à Rege datus, quo *venerabilis frater, sacrique palatii Notariorum summus*, salutatur.

*Witichin.
lib. 2.
Vrpergen.
Chron. ad
an 937.
Tritheim. in
Hirsaugien.
Hildeberti
praconium.*

HILDEBERTVS Sigehardo gloriâ superior, iterùm nobis memorandus; qui, etsi in Moguntinæ ecclesiâ fastigio clariùs eluxerit, Fuldenfis tamen educatio, tantum illum effecerat, quantus in Imperio domi forisq̄e postea claruit. Hic, quia Ottonem Magnum, Regem, vt diximus, inunxit, à Widichindo Saxone scriptore, quem Conradus Vrpergensis, & Tritheimius imitati, hoc laudis præconium tulit: *Hildebertus Franco genere, monachus professione, nutritus & doctus in Fuldâ monasterio, & ad id honoris merito progrediens, vt pater eiusdem loci constitueretur, deinde ad fastigium summi Pontificatus Moguntiacæ sedis prouerberetur. Erat enim vir mira sanctitatis; & præter naturalem animi sapientiam, literarum studiis satis clarus: qui inter cetera gratiarum dona, Spiritum prophetiae habuisse prædicatur.*

*Hadamarius
Abbas Otto-
ni Magno ca-
rus, & Fri-
derici Mogū-
tini Archie-
piscopi corre-
ctor.*

HADAMARI etiam Abbatis eodem sæculo apud Ottonem Magnum, cum primùm regni gubernacula pro Henrico patre tractare cœpit, & gratia fuit & nomen haud obscurum, Friderici Archiepiscopi Moguntini, seu priuilegio veteris discipline, seu damni dati titulo, semel iterùmve domitor & corrector. Magnos constat pro generis & honoris amplitudine Fridericum gessisse spiritus, calamitosum tamen aduersis extitisse; & Ottoni Saxonumq̄e nouis honoribus parum amicum. Culpat in illo quoque Witichindus Corbeienfis cœnobita immodicum in nomine monastico castigando zelum; cum illorum sententiæ inter Episcopos alios fuisse prodit, *paucos satius videri vitâ claros monachos, quàm plures negligentes in monasteriis versari, immemorem dicti illius patris familias zizania seruos colligere prohibentis, sed volentis vtraque & zizania & triticum crescere vsque in messem.* Porrò suspicionem hinc commouit Fridericus,

ceu

cei Hadamari Abbatis dignitati, & summæ apud Regem gratiæ infestus, hos ad ipsius Fuldenfis monasterij subruenda honoris fundamenta cuniculos admoueret. Quâ de re ipsum audire loquentem Witichindum sit operæ pretium, vt Hadamari claritatem vel hinc agnoscas: *Fuerunt quidam, qui summum Pontificem Fridericum, hoc non purè, sed fictè sensisse fecisseque arbitrati sunt; quatenus venerabilem virum, & regi fidelem Abbatem Fuldensem Hadamarum, quoquomodo posset, dehonestaret. Ipse enim erat magnæ prudentiæ & industriæ; sub cuius temporibus templum famosum Fuldense ex igne consumptum est, & ab eo restauratum, & multò maiore decore perfectum. Hic Pontificem Fridericum sub custodia tenuit, secundâ conuentione culpabilem; primùm honorificè, sed cum litteras ab eo scriptas deprehendisset, satis seuerè. Pontifex verò dimissus, dum ultionem quærit, & contra tantum virum leges non prævalerent, humillima monasteria auctoritate tentauit, vt ad excellentissima equaliter procederet; sed huiuscemodi simulationes incassum profusæ. nam Abbas in gratiâ & amicitia regis permansit: & causis interuenientibus, Pontifex, quod cogitauit, non impleuit.* Luculentum hoc à Witichindo de Hadamaro testimonium; vti nec obscurum, quod in Chronicis S. Vdalrici Augustanis, Cardinalium collegio adscribitur. Vtrumque fortè superat Rogeri præclari scriptoris vitæ S. Brunonis Agrippinensium Archiepiscopi: *Hadamarum venerabilem monasterij Fuldenfis Abbatem, Romam à Brunone ad Agapetum Pontificem, impetrandi pallij causâ, honorificâ legatione missum, synodicâ epistolâ ab Archiepiscopo conscriptâ; rediisseque ingenti populi Agrippinensis gratulatione, pallio non solum cum amplissimo priuilegio impetrato, vt quoties vellet, eo sacerdos vti posset, sed importatis quoque de S. Pantaleonis martyris proprio corpore, sacratis reliquiis; quarum honori & memoriæ, Bruno nobile deinde cum templo monasterium in Agrippinensium Colonia posuit, & dedicauit. Hadamarus autem, pestilentia morbo per Germaniam mirum in modum sæuiente, anno Christi DCCCCLVI. extinctus est; vnusque inter Abbates spectabili loco sepulchrum in Occidentali choro, supra S. Bonifacij cryptam accepit, cuius semirutus titulus, nisi vestigiotenus, iam legitur:*

h . . . ADAMAR : : : ab : i : BAS.

L

At

Lib. 2. sub finem.
Hadamarus inde Friderico non cocors.

Ecclesiâ Fuldensem fiamus corruptam restaurat.

Anno Christi 936.
Anno 948. & seq.

MS.

Cardinali fertur numero adscriptus.

Apud Sur in Octob. vitæ cap. 23.

Romam Legatus ad Agapetum Pontif. à S. Brunone Coloniensi mittitur, pro pallio & reliquiis.

Reginon. & Sigebert. an. 933.

Reuersus peste moritur.

reueri
antiquitate
ldenfes.

STV

9

At ipsius memoriae scriptum, posteriore tamen ætate, versu rhythmico epitaphium hoc, in antiquis schedis repertum est:

*Cessit nature vir laudis non obitura,
 Hadamar ille decens, perpetuoque recens.
 Inter primores, stellas quasi Luna minores,
 Iste decus nimium, sidus & eximium.
 Hoc decorante viro, fulsit par Fulda saphiro;
 Tunc specularanda Sion, nunc miseranda Sidon.
 Ergo vir hic talis, tibi Fulda pater specialis,
 Tunc Noëmi clara, nunc sed amara Mara.
 Non tibi decedat, raro vel ab ore recedat:
 Quod fuit ipse tibi, sit Deus ipse sibi.*

Eius item Orientali parte basilicæ, fronte ostij sinistri, brevis & religioso Abbate digna hæc extat memoria:

REFLECTE GENV QVI INTRAS, CHRISTVM
 TV PRONVS ET ORA

PRO PECCATORE HADAMARO ABBATE.

*al. VVer-
 harius antiq.
 inscrip.

VVerhner
 Ab Calabri-
 ca interest
 expeditioni.
 Lambett. an.
 982.
 Leo Ostien.
 Chr. l. 2. c. 9.
 Vita S. Vdal-
 rici.
 Sigebert.
 Marian.
 Occumbit in
 acie aduersus
 Saracenos.
 Ad I. V. C.
 super Can.
 Clerici. 50.
 dist. & Sil-
 uestr. v. Bel-
 lum. 3. q. 1. &
 2. & Icho-
 last. ad D.
 Tho. cit.

*WERHNER seu WERNERVUS Abbas Ottonis secundi, qui vetustis priuilegiorum monumentis, *fidelem ac dilectum Compatriem*, eum salutat, lætâ iuxta tristiciæ fortunâ domi, foris, inclaruit. Nam Imperatori obsequiis adesse pro communi salute patriæ parum ratus, arma virosque foras in extremas Italiæ regiones pro tuendis Imperij finibus, & annuente summo Pontifice, & summo Imperatore iubente, protulit. Nam anno Christi DCCCCLXXXIII. Calabriam ingressus, quam Græci, accersitis Saracenorum auxiliis, iniquâ ditione premebant, proelio atrocissimo implicatus est; quo Transalpinus exercitus, Romanorum & Beneuentanorum subsidiis inopinatò destitutus, ferocissimis Saracenorum armis obiectus, tantâ clade attritus est, ut præter illustrium capitum & fortissimorum virorum stragem, Imperator vix fugâ salutem ipse inuenerit. Wernher etiam Abbas, dum pugnantium intermixtus agmini se telis hostium offert incautiùs, in acie cecidit. Sunt, qui cladis huius magnitudinem cælesti vltioni, tum vitio quoque deputant factorum præfulum, qui bello Apulo militarunt. Wernherum manu pugnasse, incompertum; militasse belloque interfuisse, & permissio, & huius temporis consuetudo, & principalis fasti-

gij

gij conditio, ob causas, quas dixi, noxæ aut culpæ forsan eximant. Laudant domestici, Chronica Augustana S. Vdalrici; quibus & Wernherus traditur, huius Diui materterâ fatus; nec non Cardinalium Romæ numero allectus. Idibus Iunij occubuisse, Lambertus meminit. Eius retinemus haud vulgaris beneficentiæ monumenta, collegium Canonorum in Thuringiæ finibus, cognomento Borsla, gratam quondam S. Bonifacio sedem. Paradisum etiam, quem vocant, intra monasterij septa, cum peristylis aliisque rectorum ornamentis, tum Augusto S. Iohannis oratorio condito magnificum.

*S. Vdalrici
consanguineus, & Ec-
clesia Rom.
Cardinalis.*

*Borsla vel
Borsobum
Canon. Col-
leg. exstru-
xit: Fulde
opera varia.*

CAPVT XX.

*Continuatio Abbatum togâ & exteriori
vitâ præstantium.*

RICHARDI Abbatis ob rem monasticam egregiè gestam, memoria me quoque sollicitat, vt eum amplissimæ laudis argumento misceam; quippe religione & morum disciplinâ redditâ effecit, vt posteri politicæ dignitatis amplitudinem, & felicius haberent, & securius administrarent: vnde adhuc audias, etiam in magno sæcularis pompæ luxu, & militaris ac aulicæ vitæ contagio, hoc sæculo decimo post Christum natum, hîc & cænobitas Apostolicæ conuersationis, & Abbates eximie sanctitatis. Iniit ipse munus suum, post Henrici Imperatoris exordia; cumq; aduenas trans mare monachos S. Benedicti nosset, insigni perfectioris vitæ studio ac seueritate disciplinæ, ex Scotiâ venisse in Germaniam, dedit operam, vt ad excutendum suorum torporem, & accendendum exemplo virtutem, complures Scoticæ gentis monachos Fuldam accerferet, horumq; accuratis vitæ doctrinæque studiis, veterem pietatem ac eruditionem apud suos excitaret. Id quod Marianus Scotus non siluit, qui & Amichadum monachum Scorum in Fuldensi monasterio vitæ sanctimoniâ clarum, celebrat ad annum Christi MCLIII. quo & obiit; quippe is prisco ritu istic arctius inclusus, eâ sanctitatis opinione vixit, vt super eius sepulchrum & cælestia visa lumina, haustæque voces angelicæ psalmodiæ.

*Richardus
Abbas reli-
gionis suæ ac
disciplina
amator.*

*Lambert.
Chronie. di-
uers. locis
MS.
Romam adit.*

*Scotica gen-
tis monachos
adoptat.*

*B. Amicha-
dus Scotus
Fulda cla-
rat.*

roveri
antiquitate
identies.
STV
9